

KINNITATUD

**Eoste ja Valgesoo külaelanike
üldkoosolekutel 25. oktoobril 2010
ja muudetud 5. novembril 2015. a**

**EOSTE JA VALGESOO KÜLA
ARENGUKAVA
aastani 2022**

November 2015

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	3
2. KÜLADE OLUKORRA JA ÜLDINE KIRJELDUS	
2.1 Külade ajalooline taust.....	4
2.2 Külade asukoht.....	4
2.3 Külade elanikkond.....	4
2.4 Külade looduslike olude kirjeldus.....	5
2.5 Külade sotsiaalmajanduslike olude kirjeldus.....	5
2.6 Külade infrastruktuuri kirjeldus.....	6
2.7 Kultuuritegevus külades.....	6
3. KÜLADE ÜLDOLUKORD.....	6
4. SWOT ANALÜÜS.....	6
5. VISIOON EOSTE JA VALGESOO KÜLADE OLUKORRAST aastani 2022.....	7
6. KÜLADE ARENGU EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS.....	7
7. TEGEVUSKAVA 2015-2022.....	8
8. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE.....	9
9. KÜLADE ARENGUKAVA SEOS VALLA ARENGUKAVAGA.....	9
10. KOKKUVÕTE.....	10
Lisa 1.....	11

1. SISSEJUHATUS

Käesolev arengukava on Põlva vallas asuva Eoste ja Valgesoo külade ühisarengukava.

Dokument on tekkinud vajadusest analüüsida külade senist arengut ja tänast olukorda, selgitada välja ühised soovid, probleemid ja kitsaskohad, püstitada eesmärgid ja leida üheskoos tee nende saavutamiseks.

Eoste ja Valgesoo külade esimene arengukava koostamist algatati 2010. aasta sügisel. 25. oktoobril 2010 Eoste ja Valgesoo külaelanike ühisel üldkoosolekul võeti vastu esimene arengukava aastateks 2010–2018.

Arengukava muutmist algatati oktoobris 2015. Arengukava muutmiseks väljakuulutatud Eoste ja Valgesoo küla üldkoosolek toimus 5. novembril 2015. Üldkoosolekul arutati eelnevalt koostatud Eoste ja Valgesoo ühist küla arengukava aastani 2018 täitmise üle ning viidi läbi külade arengu analüüs, kus osales 32 elanikku.

Aastateks 2015–2022 arengukava uuendamisel on kaasa aidanud Himmaste Vallaraamatukogu, Põlva Vallavalitsus ja aktiivsed külaelanikud.

Käesoleva arengukava muutmisel on väga oluliseks peetud, et kogu arengukava sisu oleks läbi arutatud enamuse Eoste ja Valgesoo külade elanikega. Mida suurem on inimeste arv, kes on osalenud arengukava loomisel, seda laiapõhjalisem arengukava on.

Arengukava koostamise peamiseks eesmärgiks on soov näha külasid ka aastakümnete pärast elujõuliste ja jätkusuutlikena, omanäoliste ja looduslähedastena. Läbi planeeritud elu- ja looduskeskkonna arendamise ning ühistegevuste võime nautida üheskoos toimimise positiivset energiat ja väljendada oma vaba tahet külaelu ühisel edendamisel.

Eoste ja Valgesoo külade arengukava sisaldab arenguvisioni ja tegevusi püstitatud eesmärkide elluviimiseks.

Arengukava annab külaelanikele selgemad suunad ja konkreetsemad eesmärgid, mille poole liikuda ning on teadmiseks Põlva Vallavalitsusele. Arengukava on aluseks eelkõige külakogukonnale ühistegevuste planeerimiseks ja läbiviimiseks ning erinevatest siseriiklikest ja EL programmidest toetuste taotlemiseks investeeringute külade elu- ja looduskeskkonna arendamiseks. Samuti on arengukava heaks infoallikaks kõigile, keda huvitab Eoste ja Valgesoo külade ajalugu, hetkeolukord ja kohalike elanike arvamused tuleviku arengu visioon.

2. KÜLADE OLUKORRA JA ÜLDINE KIRJELDUS

Alates 26. oktoobrist 2013. aastast ühines Põlva vald Põlva linnaga ja moodustus uus omavalitsusüksus Põlva vald, mis moodustub 27 külast ja 1 vallasisest linnast.

2.1 Külade ajalooline taust

Eoste küla on inimestele läbi aegade meelepärase olnud, endisest Kastemäe talust 150 meetrit idas on asulakoht (Keldrimägi), mis pärineb meie aastatuhande algusest. Lähikonnas on neli mitmest kääpast koosnevat kääbaste rühma.

Kaks kilomeetrit teeristist asub vasakut kätt tee ääres Lembit Sinioru mälestuskivi, mis paigaldati 1967. aastal. Lembit Siniorg kasvas Eostes. Valgesoo küla on esmamainitud 1582. aastal. Valgesoo küla on looduslooline ja legendide ning ajaloo tihedalt seotud. Nime on sellele paigale andnud ilvesheina valged õied. XX sajandi alguses oli Valgesoo külas üle 20 talu. Kunagi paigutas Ahja mõisnik Valgesoo külla elama talupojad, kes olid langenud ebasoosingusse. Valgesoo veskit mainitakse samuti juba 1582. aastal ning veski on säilinud praeguseni.

Valgesoo veski ja paar kilomeetrit allavoolu ehitatud Porgandi veski panid leivavilja jahvatamise kõrval kolmekümnendate aastate algusest peale pöörlema ka mõnekilovatisega generaatorid. Nii said elektrivalguse osa Valgesoo külataresid ning seda jätkus karjalautadessegi. Porgandi veskist kulges elektriliin ka Eoste külla.

2.2 Külade asukoht

Eoste ja Valgesoo küla asuvad Põlva maakonnas Põlva vallas (vt lisa 1). Külad asetsevad Põlva maakonna keskosas ja Põlva valla kirdepoolses osas.

Ühelt poolt on Eoste naaberkülaks Himmaste, teiselt poolt ongi Valgesoo. Valgesoo küla naabriks on omakorda Taevaskoja. Eoste ja Valgesoo küla piiriks on Ahja jõgi. Eoste küla kaugus Põlva linnast 6 km, Valgesoo küla kaugus Põlvast u 8 km ja vallakeskusest ligikaudu 9 km. Moostesse, mööda Tartu-Räpina maanteed, jääb 8 km. Küla asend võimaldab külaelanikel käia tööl nii Põlvas kui lähimates linnades Võrus ja Tartus.

2.3 Külade elanikkond

Külade elanikkond elab taludes, mis asetsevad suhteliselt hajali. Eoste külas elas Põlva Vallavalitsuse andmetel 1. jaanuari 2015. a seisuga kokku 74 inimest, sh 10 inimest alla 18. a (lapsed), tööealisi elanikke on 50 ja pensioniealisi elanikke 14. Valgesoos on 1. jaanuari 2015 seisuga kokku 46 inimest, sh 11 inimest alla 18. a (lapsed), tööealisi elanikke 24 ja pensioniealisi elanikke 11.

2.4 Külade looduslike olude kirjeldus

Eoste küla koosneb mõtteliselt kahest külaosast: Tagametsast (kutsutud ka Kitsero külaks) ja Eostest.

Kahe küla, Eoste ja Valgesoo vahel voolab Ahja jõgi. Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala ei läbi küll külasid, kuid ulatub Koorverest kuni Valgesoo veskini. Mõnisada meetrit allpool veskipaisu ühineb Ahja jõgi Orajõega.

Valgesoos ja Eostes laiuvad avarad põllud, mis on aktiivselt ka kasutuses. Külad on ümbritsetud metsadega - domineerivad segametsad ja männikud. Valgesoo küla ligidal asub Valgesoo sookaitseala. See on lamedapinnaline veelahkmesoo Ahja jõe lookes, tekkinud kivipinnases olnud madalas lohus. Ligemale 300 ha suuruses rabatüüpi soos on kaks lagerabalaiku ja kaheksa väga madalat soosaart.

2.5 Külade sotsiaalmajanduslike olude kirjeldus

Eoste külas tegutseb (seisuga 28.04.2015) äriregistri andmetel 6 füüsilisest isikust ettevõtjat, 3 osaühingut ja 2 mittetulundusühing. Valgesoo külas on registreeritud 2 füüsilisest isikust ettevõtjat ja 2 osaühingut. Äriregistri andmetel pole esialgu kummastki külast registreeritud ühtegi sihtasutust.

Enamus külade tööealisest elanikkonnast käib tööle Põlva valla või Põlva linna ettevõtetesse ja väike osa ka Tartusse ja Võrru.

Külade elanikud kasutavad Põlva valla Himmaste Vallaraamatukogu hoones alljärgnevaid teenuseid: raamatukogu lugemistoaga, avatud internetipunkti arvutiturk (AIP-WiFi levialaga), sotsiaaltöötaja vastuvõtt, suurem saal külakeskuse ja kultuuriürituste tegevusteks ning täisvarustusega köök ja söögisaal. Raamatukogu hoonest pool kuulub eraisikule, mis hetkel pole kasutuses (2008. a veebruarini tegutses seal kauplus).

Külaelanikud saavad infot iga kuu ilmuva valla infolehes „Valla Teated“.

Lähim lasteaed asub Mammaste külas ning lähimad koolid on Mammaste Lasteaed ja Kool ning Põlva linnas asuvad Põlva Põhikool ja Põlva Ühisgümnaasium. Himmaste külas tegutseb ka erakooli Johannes Kool Rosma põhikooli üks osa. Põlva valla poolt on korraldatud koolilaste ühistransport koolidesse.

2.6 Külade infrastruktuuri kirjeldus

Eoste ja Valgesoo küla läbib Eoste-Ahja maantee, mis on kaetud kõvakattega.

Suuremal osal talumajapidamistest on salvkaevud ja puudub kanalisatsioon ning üksikutel on ehitatud lokaalne kanalisatsioonisüsteem.

Taaskasutatava prügi jaoks on Põlva valla poolt paigaldatud Eoste külla prügikonteinerid, mis võimaldavad tasuta ära anda taaskasutatavad pakendeid sh kile-, klaas-, plastik- ja metallpakendid ning paberit ja kartongi. Leibkonnad

kasutavad valla poolt korraldatavat olmejäätmete veoteenust. Kõik külates asuvad eluhooned on varustatud elektriga. Kaasaja tingimustele vastav külaplatsi valgustuse paigaldamine sai teoks tänu Põlva valla toele 2014.a. Hetkel ei ole enam probleeme suurürituste korraldamisel elektri katkestuste pärast.

2.7 Kultuuritegevus külates

22. märtsil 2010, valiti Eoste ja Valgesoo külade üldkoosolekul esimene ühine külavanem Andu Hanson, keda valiti 8. aprillil 2013 taaskord külavanemaks tähtajatuks perioodiks.

Eoste ja Valgesoo külates alustati peale külavanema valimist ja 10. oktoobril 2011. aastal MTÜ Eoste-Valgesoo loomist aktiivselt kultuuritegevusega. 2010. aastal toimus külade esimene ühisüritus - jaanipäev. Traditsiooniks on saanud, et korraldatakse igal aastal vastlapäev, talgupäev, jaanituli, külapäev, laat ja suvelõpupidu. Osavõtt on aktiivne, palju on inimesi nii Põlva vallast kui kaugemalt.

Kuna külal puuduvad talviste kultuuriürituste läbiviimiseks tingimused, siis osalevad külaelanikud meelsasti ka naaberkülas, Himmastes, toimuvatel üritustel ja tegutsevates huviringides. Külade noored käivad huviringidesse ka Põlva linna.

3. KÜLADE ÜLDOLUKORD

1. Looduslikud olud on Eoste ja Valgesoo lähiümbruses suurepärased.
2. Turismi arendamine omab suurt potentsiaali.
3. Maantee võrk külas ja selle ümbruses on suhteliselt hea.
4. Külade elanikkond on suhteliselt noor, mis on aktiveerunud ja võimaldab ühiselt külade kultuurielu mitmekesistada.

4. SWOT ANALÜÜS

Tugevused	Võimalused
<ol style="list-style-type: none"> 1. Elanikkond suhteliselt noor 2. Põlva linna lähedus 3. Maantee olemasolu (Põlva-Mooste) 4. Valgesoo küla naabrus 5. Valgesoo sookaitseala 6. Ahja- ja Orajõgi 7. Vaatamisväärsused ümbruskonnas (Oteni ja Porgandi veski, Valgesoo mägi, kääpad, partisan Lembitu-nim kivi, Saessaare 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bussiootepaviljonide juurde valgustuse rajamine 2. Rajada Ahja- Orajõe ristmikusild kergliikluseks 3. Kergliiklustee Tagametsast Põlvani. 4. Naabrivälve 5. Külaplatsi arendamine, sh mänguväljakute ja atraktsioonide laiendamine 6. Valgesoo bussipeatuse korrastamine

<p>HEJ, muinasmälestised, ohvrikivi, ristimänd)</p> <p>8. Mooste mõisa lähedus</p> <p>9. Külaplats koos Ahja jõe kaldaalaga ja matkarajaga</p> <p>10. Küla kogukonna poolt korraldatud traditsioonilised kultuuriüritused (vastlapäev, talgupäev, jaanipäev, suvelõpupäev, laadad jne)</p> <p>11. Laste- ja noortelaagrid</p>	<p>7. Valgesoo kooli koha tähistamine</p> <p>8. Küla veebilehe tegemine</p> <p>9. Küla meenete välja mõtlemine ja valmistamine</p>
<p>Nõrkused</p> <p>1. Mõned külavaheteed vajavad järjepidavat hooldust</p> <p>2. Külas puudub valgustus, mis võiks olla bussipeatuse ja prügikonteinerite juures.</p>	<p>Ohud</p> <p>1. Hajaasustus Valgesoo külas</p> <p>2. Elanike vähenemine</p>

5. VISIOON EOSTE JA VALGESOO KÜLADE OLUKORRAST AASTANI 2022

Eoste ja Valgesoo küla on aastaks 2022 heakorrastatud, meeldiva elukeskkonnaga traditsioonilised maakülad, kus on omad väljakujunenud traditsioonid ja ühisüritused. Külaelanikud on aktiivsed, koostöövalmid ja oma kodukohast hoolivad, toetades külade elu- ja looduskeskkonna parendamist ja säilimist.

Loodud on mitmed seltsingud ja mittetulundusühingud, kes aktiivselt korraldavad kogukonnale ühistegevusi, -koolitusi ja -üritusi.

6. KÜLADE ARENGU EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS

6.1. AKTIIVNE ÜHISTEGEVUS JA KÜLAELU

6.1.1. Külavanema ja külaseltsi tegevuste toetamine ja osalemine;

6.1.2. Kogukonna aktiivne osalemine külaelu tegevuste planeerimisel ning elluviimisel;

6.1.3. Kogukonnas seltsitegevuse aktiveerimine, sh ettevõtluse algatamine, koolituste korraldamine jne;

6.1.4. Traditsiooniliste ühisürituste korraldamise jätkamine ning uute algatuste toetamine;

6.1.5. Küla meenete välja töötamine;

6.1.6. Küla veebilehe loomine ja aktiivne kasutamine.

6.2. KESKKOND

- 6.2.1. Traditsiooniliste talgute korraldamine külade elu- ja looduskeskkonna heakorra parandamiseks ja säilitamiseks;
- 6.2.2. Küla välisilme parendamine – maaomanike või -harijate poolt maade, põldude ja rohumaade korrashoiu tagamine;
- 6.2.3. Keskkonnahoidliku elustiili väärtustamine külaelanike seas;
- 6.2.4. Küla territooriumil asuvate mälestiste, loodusobjektide korrastamine, märgistamine, tähistamine jne.

6.3. INFRASTRUKTUUR

- 6.3.1. Külaplatsi arendamine – olemasolevate rajatiste uuendamine, laiendamine ning territooriumi korrastamine;
- 6.3.2. Küla läbivate teede korrasoleku tagamine;
- 6.3.3. Valgustus paigaldamine Eoste, Tagametsa, Valgesoo bussipeatustesse ja Eoste jäätmekogumisplatsi juurde;
- 6.3.4. Valgesoo koolimajale nimelise mälestustahvli paigaldamine.

6.4. TERVE JA TURVALINE KÜLA

- 6.4.1. Elanikkonnale tervislikke eluviiside ja karskuspõhimõtete järjepidev propageerimine;
- 6.4.2. Elanikkonna seas OMA küla tunnetuse tekitamine;
- 6.4.3. Kogukonnale Põlva valla avalike teenuste ja info kättesaadavuse tagamine;
- 6.4.4. Külades regulaarsete ühistalgute korraldamine;
- 6.4.5. Esmaabikoolituse korraldamine külaelanikele;
- 6.4.6. Külades naabrivalve võimaluste propageerimine ja rakendamine.

7. TEGEVUSKAVA 2015–2022

AEG	TEGEVUSED JA INVESTEERINGU- OBJEKTID	RAHASTAMISE ALLIKAS ja KOOSTÖÖ	VASTUTAJA
2015- 2022	Külaplatsi arendamine – olemasolevate rajatiste uuendamine, laiendamine ning territooriumi korrastamine	Põlva vald, erinevad siseriiklikud ja EL programmid, külaselts, külaelanikud	Külavanem, külaselts
2015- 2022	Eoste, Tagametsa, Valgesoo bussipeatuste ja Eoste jäätmekogumisplatsi juurde valgustuse paigaldamine	Põlva vald, erinevad siseriiklikud ja EL programmid, külaselts, külaelanikud	Külavanem, külaselts
2015- 2022	Küla meenete välja töötamine	Põlva vald, erinevad siseriiklikud ja EL programmid, külaselts, külaelanikud	Külavanem, külaselts
2015- 2022	Naabrivalve	Põlva vald, erinevad siseriiklikud ja EL	Külavanem, külaselts

		programmid, külaselts, külaelanikud	
2015-2022	Küla veebilehe tegemine	Põlva vald, erinevad siseriiklikud ja EL programmid, külaselts, külaelanikud	Külavanem, külaselts
2015-2022	Traditsiooniliste kultuuriürituste jätkamine, arendamine	Põlva vald, erinevad siseriiklikud ja EL programmid, külaselts, külaelanikud	Külavanem, külaselts
2015-2022	Valgesoo bussipeatuse korrastamine	Põlva vald, erinevad siseriiklikud ja EL programmid, külaselts, külaelanikud	Külavanem, külaselts
2015-2022	Küla territooriumil asuvate mälestiste, loodusobjektide jm märgistamine, tähistamine jne	Põlva vald, erinevad siseriiklikud ja EL programmid, külaselts, külaelanikud	Külavanem, külaselts
2015-2022	Kogukonnas seltsitegevuse arendamine, sh ettevõtluse algatamine	Põlva vald, erinevad siseriiklikud ja EL programmid, külaselts, külaelanikud	Külavanem, külaselts

8. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE

Arengukava viiakse ellu külaelanike eestvedamisel. Küla eestvedajate põhiülesandeks on arengukava rakendamisel koordineerida tegevusi ettevõtjate, kohalike elanike, vallavalituse ja teiste institutsioonide vahel.

Hinnang arengukava elluviimise kohta antakse üldkoosolekul ühise arutelu tulemusena.

Arengukava teostumise vahekokkuvõtteid tehakse vähemalt üks kord aastas, ning neid tutvustatakse küla üldkoosolekutel, kus vastavalt vajadusele viiakse ka sisse arengukava muudatused ning kinnitatakse.

9. KÜLA ARENGUKAVA SEOS VALLA ARENGUKAVAGA

Eoste ja Valgesoo külade arengukava esitatakse kooskõlastamiseks Põlva Vallavalitsusele. Külade arengukava on dokument, mis kajastab külaelanike vahelist kokkulepet vajadustes ja tegevustes külade arendamisel. Arengukava on eelkõige aluseks külaelanikele, mittetulundusühingutele ja ettevõtjatele ning Põlva vallale, kes soovivad avaliku kasutamise objektidesse investeerida või muid ühistegevusi läbi viia kogukonna huvides.

10. KOKKUVÕTE

Eoste ja Valgesoo külal on tänu suurepärastele looduslikele tingimustele ja rikkalikule kultuuriajaloole ning inimressursile head võimalused arendada välja küla, kus on tagatud eelkõige heaolu kohalikele elanikele. Käesolevas

arengukavas toodud tegevused ja eesmärgid on planeeritud ellu rakendada arengukavas märgitud tähtaegadel. Selleks tuleb kasutada olemasolevaid võimalusi, sealhulgas koostööd seltsingute, mittetulundusühingute, ettevõtjate, vallavalitsuse, teiste institutsioonide ja kohalike elanike vahel ning siseriiklike ja EL programmide toetusi.

Lisa 1 Põlva maakonna ja valla kaardil Eoste ja Valgesoo külade asukoht

